

บทที่ 4

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับรายได้ประชาชาติ

การศึกษาในบทนี้จะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรกับรายได้ประชาชาติ โดยมีตัวแปรที่ใช้เป็นตัวแปรตามคือ ภาษีสรรพากรรวม ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีการค้า ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ และตัวแปรอิสระคือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ผลผลิตภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ผลผลิตของการผลิตต่าง ๆ องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านรายจ่าย ซึ่งประกอบด้วยรายจ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน มูลค่าการลงทุนสุทธิ ค่าใช้จ่ายของภาครัฐบาล มูลค่าการส่งออกสุทธิ และองค์ประกอบของรายได้ประชาชาติด้านรายได้ ซึ่งประกอบด้วยค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ยและกำไร

4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวมและรายได้ภาษีประเภทต่าง ๆ กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ จะนำข้อมูลรายปีของผลการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรและข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ตามราคาตลาด (current price) มาใช้ในการวิเคราะห์ตั้งแต่ปี 2523-2545 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลรายปีจะมีข้อแตกต่างจากการวิเคราะห์ข้อมูลรายไตรมาสคือ จะนำภาษีการค้ามาวิเคราะห์ร่วมกับภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์ตั้งแต่ช่วงก่อนที่จะเริ่มใช้ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะในปี 2535 ซึ่งมีการใช้ภาษีการค้าจัดเก็บจากฐานภาษีเดียวกันมาก่อน ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ดังกล่าวใช้การวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยตามแบบจำลองซึ่งเขียนในรูปสมการที่ (1) และปรากฏผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.1

$$T_i = f(\text{GDP}) \dots\dots\dots(1)$$

โดยกำหนดให้ T_i คือ รายได้ภาษีที่กรมสรรพากรที่จัดเก็บได้ประเภทต่าง ๆ ดังนี้

T_1	=	TAX	คือ	รายได้ภาษีสรรพากรรวม
T_2	=	PIT	คือ	รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
T_3	=	CIT	คือ	รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล
T_4	=	BT	คือ	รายได้การค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ)

T₅ STA คือ รายได้ภาษีสรพากรแสดมปี
 และ GDP คือ ผลิถกัณห์มวลรวมในประเทศ

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับ
 ผลิถกัณห์มวลรวมในประเทศ

สัญลักษณ์และ ค่าทางสถิติ	TAX	PIT	CIT	BT	STA
Constant	-50432.795 (-2.863)	-8614.684 (-2.669)	-18643.026 (-2.316)	-20678.907 (-3.190)	792.926 (1.838)
GDP	0.109*** (19.923)	0.02299*** (23.000)	0.03458*** (13.871)	0.04414*** (22.005)	0.0007198*** (5.599)
R ²	.950	.962	.902	.958	.599
\bar{R}^2	.947	.960	.897	.956	.580
F-statistic	396.930***	529.000***	192.415***	484.223***	31.350***

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ t-statistic
 *** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.001$, ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$,
 * ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

4.1.1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีสรพากรรวม(TAX)กับผลิถกัณห์มวลรวมในประเทศ(GDP)

ค่า R² ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .950 หมายถึงความผันแปรของผลิถกัณห์มวลรวมในประเทศสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีสรพากรรวมได้ร้อยละ 95.00 โดยผลิถกัณห์มวลรวมในประเทศและรายได้ภาษีสรพากรรวมมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อผลิถกัณห์มวลรวมในประเทศเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้ภาษีของกรมสรรพากรเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.109 ล้านบาท แสดงให้เห็นว่าเมื่อผลิถกัณห์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้น ฐานภาษีของภาษีสรพากรรวมซึ่งอยู่ในองค์ประกอบของผลิถกัณห์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นทำให้สามารถจัดเก็บภาษีสรพากรรวมได้เพิ่มขึ้น

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา(PIT)กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ(GDP)

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .962 หมายถึงความผันแปรของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้ร้อยละ 96.20 โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.2299 ล้านบาท แสดงว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นทำให้รายได้ส่วนบุคคลซึ่งเป็นองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและเป็นฐานภาษีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นจึงสามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้เพิ่มขึ้น

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคล(CIT) กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ(GDP)

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .902 หมายถึงความผันแปรของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ร้อยละ 90.20 โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลเปลี่ยนแปลงไป 0.03458 ล้านบาท แสดงว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นทำให้รายได้และกำไรสุทธิซึ่งเป็นฐานภาษีของภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้นจึงสามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้เพิ่มขึ้น

4.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ)(BT)กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ(GDP)

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .958 หมายถึงความผันแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้ร้อยละ 95.80 โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและรายได้ภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ)มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ)เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.04414 ล้านบาท แสดงว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นย่อมหมายถึงมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นไปด้วย ดังนั้นเมื่อฐานภาษีของภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ)เพิ่มขึ้นจึงสามารถจัดเก็บภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) ได้เพิ่มขึ้น

4.1.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้อากรแสดมปี(STA) กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ(GDP)

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .599 หมายถึงผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้อากรแสดมปีได้ร้อยละ 59.90 โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและรายได้อากรแสดมปีมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้อากรแสดมปีเปลี่ยนแปลงไป 0.0007198 ล้านบาท แสดงว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นทำให้มีการบริโภคและการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น มีการทำนิติกรรมตราสารต่าง ๆ ที่ต้องเสียค่าอากรแสดมปีเพิ่มขึ้นจึงสามารถจัดเก็บอากรแสดมปีได้เพิ่มขึ้น

4.1.6 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

จากผลการวิเคราะห์รายได้ภาษีสรรพากรรวมและรายได้ภาษีแต่ละประเภทมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) ภาษีสรรพากรรวม ภาษีเงินได้นิติบุคคล และอากรแสดมปีตามลำดับ กล่าวได้ว่าการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรเป็นไปตามหลักทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถวิสัยหรือศักยภาพในการเสียภาษี (Taxable Capacity) โดยเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีมูลค่าสูงขึ้น แสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนที่ดีขึ้น ประชาชนจึงมีศักยภาพในการเสียภาษีเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงวิธีการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรซึ่งเป็นการเก็บภาษีจากมูลค่าหรือราคา(Ad Valorem Tax) ไม่ใช่เป็นการจัดเก็บภาษีตามปริมาณหรือจำนวน(Specific or Unit Tax) ดังนั้นเมื่อมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีมูลค่าสูงขึ้น จึงสามารถจัดเก็บภาษีได้สูงขึ้น

4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับมูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตร

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวมและรายได้ภาษีประเภทต่าง ๆ กับมูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตร จะนำข้อมูลรายปีของการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรและข้อมูลของมูลค่าผลผลิตภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรตามราคาตลาด (current price) ระหว่างปี 2523-2545 มาใช้ในการวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลรายปีจะมีข้อแตกต่างจากการวิเคราะห์ข้อมูลรายไตรมาสคือจะนำภาษีการค้ามาวิเคราะห์ร่วมกับ

ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์ตั้งแต่ช่วงก่อนที่จะเริ่มใช้ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะในปี 2535 ซึ่งมีการใช้ภาษีการล้าจัดเก็บจากฐานภาษีเดียวกันมาก่อน ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ดังกล่าวจะใช้การวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยตามแบบจำลองซึ่งเขียนในรูปสมการที่ (2) ในการวิเคราะห์ตามแบบจำลองนี้ โดยเลือกตัวแปรอิสระที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 ไว้ใช้ในสมการ และปรากฏผลวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.1

$$T_i = f(AG, NG) \quad \dots\dots\dots(2)$$

โดยกำหนดให้ T_i คือ รายได้ภาษีที่กรมสรรพากรที่จัดเก็บได้ประเภทต่าง ๆ ดังนี้

T_1	=	TAX	คือ	รายได้ภาษีสรรพากรรวม
T_2	=	PIT	คือ	รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
T_3	=	CIT	คือ	รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล
T_4	=	BT	คือ	รายได้การค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ)
T_5	=	STA	คือ	รายได้อากรแสตมป์
และ		AG	คือ	มูลค่ารวมของผลผลิตภาคเกษตร
		NG	คือ	มูลค่ารวมของผลผลิตนอกภาคเกษตร

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับมูลค่า
ผลผลิตภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตร

สัญลักษณ์และ ค่าทางสถิติ	TAX	PIT	CIT	BT	STA
Constant	--38752.315 (-2.285)	-25133.064 (-4.975)	-15101.916 (-1.975)	-16034.676 (-2.630)	840.360 (2.086)
AG	---	0.0176*** (4.344)	---	---	---
NG	0.119*** (20.110)	0.00913* (2.433)	0.03779*** (14.217)	0.04823 *** (22.752)	0.0007851*** (5.605)
R ²	.951	.978	.906	.961	.599
\overline{R}^2	.948	.975	.901	.959	.580
F-statistic	404.430***	438.624***	202.134***	517.657***	31.417***
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ t-statistic *** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.001$, ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$, * ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$					

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวม(TAX)กับมูลค่า ของผลผลิตภาคเกษตร และนอกภาคเกษตร

ค่า R² ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .951 หมายถึงความผันแปรของมูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีสรรพากรรวมได้ร้อยละ 95.10 โดยมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรและรายได้ภาษีสรรพากรรวมมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีสรรพากรรวมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.119 ล้านบาท ด้วยเหตุที่มูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรมีส่วนมากกว่าผลผลิตนอกภาคเกษตร (ตารางที่ 1 ภาคผนวก) โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 90 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทำให้ฐานภาษีของผลผลิตนอกภาคเกษตรใหญ่กว่าผลผลิตในภาคเกษตร ประกอบกับขนาดของผลผลิตนอกภาคเกษตรที่ใหญ่ขึ้นแสดงถึงศักยภาพในการเสียภาษีของประชาชนที่เพิ่มขึ้น

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา(PIT)กับมูลค่าของผลผลิต ภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตร

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .978 หมายถึงความผันแปรของมูลค่าของผลผลิตในภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ร้อยละ 97.80 โดยมูลค่าของผลผลิตในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรกับรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 และ 0.05 ตามลำดับ หมายความว่าเมื่อมูลค่าผลผลิตภาคเกษตรเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.0176 ล้านบาท และเมื่อมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปลี่ยนแปลงไป 0.00913 ล้านบาท แสดงว่าเมื่อฐานภาษีของเงินได้บุคคลธรรมดาคือ รายได้หรือมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรและในภาคเกษตรเพิ่มขึ้นทำให้สามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น

4.2.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล(CIT)กับมูลค่าของผลผลิตในภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตร

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .906 หมายถึงความผันแปรของมูลค่าของผลผลิตในภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรด้านผลผลิตสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ร้อยละ 90.6 โดยมูลค่าของผลผลิต นอกภาคเกษตรกับรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อผลผลิตนอกภาคเกษตรเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.03779 ล้านบาท แสดงว่าเมื่อมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรสูงขึ้นทำให้ฐานภาษีของภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงขึ้นทำให้สามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น ในขณะที่มูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล แสดงว่ามูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรไม่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล

4.2.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ)(BT) กับมูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตร

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .961 หมายถึงความผันแปรของมูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีการค้า (ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) ได้ร้อยละ 96.10 โดยมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรกับรายได้ภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทาง

สถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อผลผลิตนอกภาคเกษตรเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ)เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.04823 ล้านบาท โดยที่ฐานภาษีของภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) ส่วนใหญ่เป็นฐานผลผลิตนอกภาคเกษตรเมื่อฐานภาษีขยายใหญ่ขึ้น ทำให้จัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น ในขณะที่มูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้ภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) แสดงว่ามูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรไม่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ)

4.2.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้อากรแสตมป์(STA) กับมูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตร

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .599 หมายถึงความผันแปรของมูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้อากรแสตมป์ได้ร้อยละ 59.90 โดยมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรกับรายได้อากรแสตมป์ มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อผลผลิตนอกภาคเกษตรเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้อากรแสตมป์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.0007851 ล้านบาท โดยที่ฐานภาษีของรายได้อากรแสตมป์คือการทำนิติกรรมตราสารต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นฐานผลผลิตนอกภาคเกษตรเมื่อฐานภาษีขยายใหญ่ขึ้น ทำให้จัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น ในขณะที่มูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้อากรแสตมป์ แสดงว่ามูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรไม่มีผลต่อการจัดเก็บอากรแสตมป์

4.2.6 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับมูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตร

จากผลการวิเคราะห์พบว่ารายได้ภาษีสรรพากรรวม รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล รายได้ภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรเป็นไปตามหลักทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถวิสัยหรือศักยภาพในการเสียภาษี (Taxable Capacity) โดยมูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งใช้อธิบายความแตกต่างของศักยภาพในการเสียภาษีของประชาชน โดยวัดจากมูลค่าของผลผลิตขั้นสุดท้ายของผลผลิตภาคเกษตรและผลผลิตนอกภาคเกษตรเทียบเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยประเทศใดที่มีภาคเกษตรขนาดใหญ่และผลิตพอยังชีพ สมรรถวิสัยในการเสียภาษีย่อมต่ำเป็นธรรมดา หรือในประเทศที่พัฒนาแล้วบางประเทศภาคเกษตรกลับ

ได้รับการอุดหนุนจากรัฐและได้รับการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษี เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาหรือประเทศต่างๆ ในสหภาพยุโรป เป็นต้น ดังนั้นรายได้รัฐบาลจึงอาจแปรผกผันกับมูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรซึ่งหมายความว่าศักยภาพในการเสียภาษีของประชาชนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับขนาดของผลผลิตนอกภาคเกษตรและมีทิศทางตรงกันข้ามกับผลผลิตนอกภาคเกษตรสำหรับประเทศไทยสัดส่วนของผลผลิตภาคเกษตรและผลผลิตนอกภาคเกษตรมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 10 และ 90 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศตามลำดับ (ตารางภาคผนวกที่ 1) ซึ่งผลการวิเคราะห์เป็นไปตามความคาดหมายคือ รายได้จากภาษีอากรประเภทสำคัญได้แก่ รายได้ภาษีสรรพากรรวม รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล รายได้ภาษีการค้า (ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตร มีเพียงภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประเภทเดียวที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าของผลผลิตเกษตรและมีค่าสัมประสิทธิ์สูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์ของมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตร อาจจะเนื่องมาจากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีลักษณะก้าวหน้าคือผู้ที่มีรายได้มากจะเสียภาษีในอัตราสูงกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย และรายได้เฉลี่ยของผู้ที่อยู่ในภาคเกษตรค่อนข้างต่ำบางส่วนอาจยังไม่ถึงเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษีและส่วนใหญ่เสียภาษีในอัตราขั้นต่ำเมื่อมูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรสูงขึ้นทำให้ฐานภาษีในภาคเกษตรสูงขึ้น เป็นเหตุให้ผู้ที่ไม่เคยเสียภาษีมาก่อนอยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษี และผู้ที่เสียภาษีอยู่แล้วเสียภาษีในอัตราที่สูงขึ้น จึงทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้ของมูลค่าผลผลิตภาคเกษตรมีมากกว่าค่าสัมประสิทธิ์ของมูลค่าผลผลิตนอกภาคเกษตร

4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับมูลค่าของภาคการผลิต ต่าง ๆ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวมและรายได้ภาษีประเภทต่างๆ กับมูลค่าของภาคการผลิตต่าง ๆ ประกอบด้วย มูลค่าของผลผลิตเกษตรกรรม การล่าสัตว์และป่าไม้(A) มูลค่าของผลผลิตด้านการประมง (F) มูลค่าของผลผลิตด้านอุตสาหกรรม (M) มูลค่าการค้าส่งและค้าปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ (S)มูลค่าของผลผลิตการขนส่ง การเก็บรักษาสินค้าและการคมนาคม(T) มูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรด้านอื่น ๆ(O) เช่น เหมืองแร่และข่อยหิน , ไฟฟ้า ก๊าซ ประปา,การก่อสร้าง , โรงแรมและภัตตาคาร,สถาบันการเงิน ,อสังหาริมทรัพย์ ฯ โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสของการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรและข้อมูลผลผลิตของภาคการผลิตต่าง ๆ ตามราคาตลาด (current price) ตั้งแต่ปี 2536-2545 โดยเลือกตัวแปรอิสระที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่าหรือเท่ากับ 0.05 เข้าในสมการ และปรากฏผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.3

$$T_i = f(A, F, M, S, T, O) \dots\dots\dots(3)$$

โดยกำหนดให้ T_i คือ รายได้ภาษีที่กรมสรรพากรที่จัดเก็บได้ประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- T_1 = TAX คือ รายได้ภาษีสรรพากรรวม
- T_2 = PIT คือ รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- T_3 = CIT คือ รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล
- T_3 = VAT คือ รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม
- T_4 = SBT คือ รายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะ
- T_5 = STA คือ รายได้อากรแสตมป์
- และ GDP คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ
- A คือ มูลค่าของผลผลิตเกษตรกรรม การล่าสัตว์และป่าไม้
- F คือ มูลค่าของผลผลิตด้านการประมง
- M คือ มูลค่าของผลผลิตด้านอุตสาหกรรม
- S คือ มูลค่าการค้าส่งและค้าปลีก การซ่อมแซมยานยนต์
- T คือ มูลค่าของผลผลิตการขนส่ง การเก็บรักษาสินค้าและการ
คมนาคม
- O คือ มูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตรด้านอื่น ๆ เช่น เหมือง
แร่และข่อยหิน , ไฟฟ้าก๊าซ ประปา, การก่อสร้าง , โรง
แรมและภัตตาคาร, สถาบันการเงิน , อสังหาริมทรัพย์ ฯ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

๓๓๖.๒
๒๑๖๔ ก
๔.๔

เลขหมู่.....

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตารางที่ 4.3 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับมูลค่า
ผลผลิตภาคต่าง ๆ

สัญลักษณ์ และค่า ทางสถิติ	TAX	PIT	CIT	VAT	SBT	STA
Constant	-43322.897 (-2.097)	-7009.428 (-1.423)	4864.736 (.276)	-24319.048 (-6.180)	5257.604 (3.469)	1342.051 (7.230)
A	---	---	---	---	---	---
F	-6.106*** (-5.673)	---	-5.731*** (-6.244)	---	---	-0.04048*** (-5.046)
M	---	---	---	0.177*** (16.260)	-0.02912*** (5.031)	---
S	1.527*** (8.691)	0.161** (6.316)	0.858*** (5.727)	---	---	---
T	---	---	---	---	---	---
O	---	---	---	---	0.02822*** (5.031)	0.001606** (2.552)
R ²	.683	.512	.523	.874	.463	.409
\bar{R}^2	.666	.499	.497	.871	.434	.377
F-statistic	39.849***	39.887***	20.281***	264.392***	15.973***	12.816***

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ t-statistic

*** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.001$, ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$,

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวม(TAX)มูลค่า ของภาคการผลิตต่าง ๆ

ค่า R² ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .683 หมายถึงความผันแปรของมูลค่าของภาคการผลิต
ต่างๆ สามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีสรรพากรรวมได้ร้อยละ 68.30 โดยรายได้ภาษี
สรรพากรรวม(TAX) กับมูลค่าของผลผลิตภาคการก่อสร้างค้าปลีกและการซ่อมแซมยานยนต์(S)และ

มูลค่าของผลผลิตภาคการประมง(F) มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อมูลค่าของภาคการค้าส่ง ค้าปลีกและการซ่อมแซมยานยนต์เปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้ภาษีสรรพากรรวมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 1.527 ล้านบาท และเมื่อมูลค่าของภาคการประมงเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีสรรพากรรวมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 6.106 ล้านบาท โดยรายได้ภาษีสรรพากรรวมไม่มีความสัมพันธ์กันกับมูลค่าของภาคการผลิตอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมขึ้นอยู่กับมูลค่าของผลผลิตภาคการค้าส่ง ค้าปลีกและการซ่อมแซมยานยนต์ และมูลค่าของผลผลิตภาคการประมง โดยเมื่อมูลค่าของผลผลิตภาคการค้าส่ง ค้าปลีกและการซ่อมแซมยานยนต์เพิ่มขึ้นจะทำให้จัดเก็บภาษีสรรพากรรวมได้เพิ่มขึ้น และเมื่อมูลค่าของผลผลิตการประมงลดลงจะทำให้จัดเก็บภาษีสรรพากรรวมได้เพิ่มขึ้น

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา(PIT)กับมูลค่าของผลผลิตภาคต่าง ๆ

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .512 หมายถึงความผันแปรของมูลค่าของผลผลิตภาคต่าง ๆ สามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ร้อยละ 51.20 โดยรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีความสัมพันธ์มูลค่าของผลผลิตภาคการค้าส่งค้าปลีก และการซ่อมแซมยานยนต์(S)เพียงภาคเดียว ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายความว่าเมื่อมูลค่าของการค้าส่ง ค้าปลีกและการซ่อมแซมยานยนต์เปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้น 0.161 ล้านบาท โดยรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่มีความสัมพันธ์กันกับมูลค่าของภาคการผลิตอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเกี่ยวข้องกับมูลค่าของผลผลิตภาคการค้าส่งค้าปลีกและการซ่อมแซมยานยนต์มากกว่าภาคอื่น ๆ

4.3.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล(CIT) กับมูลค่าของผลผลิตภาคต่าง ๆ

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .523 หมายถึงความผันแปรมูลค่าของผลผลิตภาคต่าง ๆ สามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีนิติบุคคลได้ร้อยละ 52.30 โดยรายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคลมีความสัมพันธ์กับมูลค่าของผลผลิตภาคการค้าส่งค้าปลีกและการซ่อมแซมยานยนต์ (S) และมูลค่าของผลผลิตด้านการประมง(F) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อมูลค่าของผลผลิตด้านการค้าส่ง ค้าปลีกและการซ่อมแซมยานยนต์เปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.858 ล้านบาท และเมื่อมูลค่า

ของผลผลิตด้านการประมงเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 5.731 ล้านบาท โดยรายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กันกับมูลค่าของการผลิตภาคอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลเกี่ยวข้องกับมูลค่าของผลผลิตภาคการค้าส่งค้าปลีก การซ่อมแซมยานยนต์และมูลค่าของผลผลิตภาคการประมง โดยเมื่อมูลค่าของผลผลิตภาคการค้าส่ง ค้าปลีกและการซ่อมแซมยานยนต์เพิ่มขึ้นจะทำให้จัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้เพิ่มขึ้นและ เมื่อมูลค่าของผลผลิตการประมงลดลงจะทำให้จัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้เพิ่มขึ้น

4.3.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีจากภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) กับมูลค่าของผลผลิตภาคต่าง ๆ

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .874 ความผันแปรของมูลค่าของผลผลิตภาคต่างๆสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้ร้อยละ 87.40 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับมูลค่าของผลผลิตภาคต่าง ๆ พบว่ามีความสัมพันธ์กับมูลค่าของผลผลิตภาคอุตสาหกรรม(M)ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อมูลค่าของผลผลิตภาคอุตสาหกรรมเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.177 ล้านบาท โดยรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มไม่มีความสัมพันธ์กันกับมูลค่าของผลผลิตภาคอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเกี่ยวข้องกับมูลค่าของผลผลิตภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคอื่น ๆ

4.3.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีจากภาษีธุรกิจเฉพาะ(SBT)กับมูลค่าของผลผลิตภาคต่าง ๆ

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .463 ความผันแปรของมูลค่าของผลผลิตภาคต่างๆสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะได้ร้อยละ 46.30 โดยภาคการผลิตที่มีมูลค่าของการผลิตสัมพันธ์กันกับรายได้จากภาษีธุรกิจเฉพาะ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติมีอยู่สองภาค ได้แก่มูลค่าของการผลิตด้านอุตสาหกรรม(M)และมูลค่าของผลผลิตภาคการผลิตนอกภาคเกษตรอื่น ๆ(O) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อมูลค่าของการผลิตด้านอุตสาหกรรมเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 0.02912 ล้านบาท และเมื่อมูลค่าของการผลิตนอกภาคการเกษตรอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.02822 ล้านบาท โดยรายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะไม่มีความสัมพันธ์กันกับมูลค่าของผลผลิตภาคอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะขึ้นอยู่กับมูลค่าของการผลิตนอกภาคการเกษตรอื่น ๆ

ทั้งนี้เพราะฐานภาษีของภาษีธุรกิจเฉพาะส่วนใหญ่อยู่ในภาคการผลิตนอกภาคเกษตรอื่น ๆ เช่น การค้าอสังหาริมทรัพย์ สถาบันการเงิน การธนาคาร การประกันภัย ฯ ในขณะที่ไม่ได้มีการนำภาษีชนิดนี้มาใช้กับภาคอุตสาหกรรมเลย

4.3.6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีจากอากรแสตมป์(STA)กับมูลค่าของผลผลิตภาคต่าง ๆ

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .409 ความผันแปรของมูลค่าของผลผลิตภาคต่าง ๆ สามารถอธิบายความผันแปรของรายได้อากรแสตมป์ได้ร้อยละ 40.90 โดยภาคการผลิตที่มีความสัมพันธ์กับรายได้จากอากรแสตมป์มีอยู่สองภาคคือ มูลค่าของผลผลิตด้านการประมง(F) และผลผลิตนอกภาคเกษตรอื่น ๆ(O) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 และ 0.01 ตามลำดับ หมายความว่าเมื่อมูลค่าของผลผลิตภาคการประมงเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้อากรแสตมป์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 0.04048 ล้านบาท และเมื่อมูลค่าของผลผลิตภาคการผลิตนอกภาคเกษตรอื่น ๆเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้อากรแสตมป์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.001606 ล้านบาท โดยรายได้จากอากรแสตมป์ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าของภาคการผลิตอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการจัดเก็บอากรแสตมป์ขึ้นอยู่กับมูลค่าของผลผลิตภาคการประมงโดยเมื่อมูลค่าของผลผลิตภาคการประมงลดลงสามารถจัดเก็บอากรแสตมป์ได้เพิ่มขึ้น และขึ้นอยู่กับผลผลิตภาคการผลิตนอกภาคเกษตรอื่น ๆ เนื่องจากฐานภาษีของอากรแสตมป์คือ การทำนิติกรรมตราสารที่อยู่ในบัญชีอากรแสตมป์จำนวน 28 ลักษณะ โดยกิจการของผลผลิตนอกภาคการเกษตรอื่น ๆ อยู่ในฐานภาษีที่ต้องเสียอากรแสตมป์ อันได้แก่ การเช่าซื้อทรัพย์สิน การจ้างทำของ การกู้ยืมเงิน กรมธรรม์ประกันภัย เชื้อ การค้าประกัน การจำนำ ใบรับสำหรับการโอนหรือก่อตั้งสิทธิใด ๆ เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

4.3.7 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับมูลค่าของภาคการผลิตต่าง ๆ

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อศึกษาถึงความสอดคล้องของการจัดเก็บภาษีจากภาคการผลิตต่าง ๆ โดยคำนึงถึงหลักศักยภาพหรือสมรรถวิสัยในการเสียภาษี(Taxable Capacity) จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีประเภทต่างๆ ที่ศึกษากับมูลค่าของภาคการผลิตต่างๆ พบว่ามีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวม รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลกับมูลค่าของผลผลิตภาคการค้าส่งและค้าปลีก ซ่อมแซมยานยนต์ (S) รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มกับมูลค่าของผลผลิตภาคอุตสาหกรรม และรายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะและรายได้จากอากรแสตมป์

กับผลผลิตของภาคการผลิตอื่นนอกภาคเกษตร(O) ที่ประกอบไปด้วย การค้าอสังหาริมทรัพย์ กิจการโรงแรมและภัตตาคาร สถาบันการเงินฯ และความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวม รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลและรายได้อากรแสตมป์กับมูลค่าผลผลิตภาคการประมง (F) รายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะกับผลผลิตภาคอุตสาหกรรม (M)

หากพิจารณาถึงศักยภาพในการเสียภาษีและหลักด้านกฎหมายข้อบังคับในการจัดเก็บภาษีแล้ว ภาคอุตสาหกรรมซึ่งมีมูลค่ามากที่สุดผลิตกันมาวมรวมในประเทศจะมีศักยภาพมากที่สุดในการเสียภาษีสรรพากรรวม ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยเมื่อมูลค่าของผลผลิตภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นแสดงถึงการจ้างงานในภาคการผลิตนี้ที่เพิ่มขึ้นหรือค่าตอบแทนของลูกจ้างในภาคการผลิตนี้สูงขึ้น จึงควรจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้สูงขึ้น ประกอบกับผู้ประกอบการในภาคการผลิตนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลเนื่องจากเป็นกิจการที่ใช้ทุนในการดำเนินการสูง ดังนั้นเมื่อผลผลิตในภาคนี้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นแสดงถึงรายได้หรือกำไรสุทธิซึ่งเป็นฐานภาษีของภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงขึ้น จึงควรจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้สูงขึ้น และฐานภาษีของภาษีมูลค่าเพิ่มส่วนใหญ่อยู่ในภาคการผลิตนอกภาคเกษตรเนื่องจากกฎหมายยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ การขายพืชผลทางการเกษตร การขายสัตว์และสินค้าทางการเกษตรอื่น ๆ เฉพาะเป็นการขายที่มิใช่ส่งออก (ไพจิตร โรจนวานิช, 2546 : 4-037 - 4-039) ดังนั้นเมื่อมูลค่าของภาคอุตสาหกรรมซึ่งมีมูลค่าสูงสุดในภาคการผลิตนอกภาคเกษตรมีมูลค่าสูงขึ้น จึงควรจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้สูงขึ้น และจากเหตุผลข้างต้นซึ่งมูลค่าของผลผลิตภาคอุตสาหกรรมเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีหลายประเภทซึ่งล้วนแต่เป็นภาษีซึ่งเป็นรายได้หลักของกรมสรรพากร การเพิ่มขึ้นของมูลค่าของผลผลิตภาคอุตสาหกรรมจึงควรมีผลทำให้สามารถจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมได้เพิ่มขึ้น แต่ผลการวิเคราะห์กลับพบว่ามูลค่าของผลผลิตภาคอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มเพียงประเภทเดียว การจัดเก็บภาษีในภาคการผลิตนี้จึงไม่เป็นไปตามหลักทฤษฎีศักยภาพหรือสมรรถวิสัยในการเสียภาษี แสดงว่าการจัดเก็บภาษีในภาคการผลิตนี้ยังไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย หรืออาจแสดงถึงความพยายามในการจัดเก็บภาษีจากภาคการผลิตนี้อยู่ในระดับไม่สูงเท่าที่ควร

สำหรับความสัมพันธ์ที่พบว่าเหมาะสมตามหลักสมรรถวิสัยในการเสียภาษีได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวม รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าของผลผลิตภาคการค้าส่งและค้าปลีก ซ่อมแซมยานยนต์ (S) เนื่องจากภาคการผลิตนี้มีมูลค่าเป็นอันดับที่ 2 ของมูลค่าผลผลิตในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และรายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะ รายได้อากรแสตมป์ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลผลิตของภาคการผลิตอื่นนอกภาคเกษตร(O) ซึ่งประกอบด้วยการค้า

อสังหาริมทรัพย์ กิจการ โรงแรมและภัตตาคาร สถาบันการเงินฯ เนื่องจากกิจการส่วนใหญ่ที่อยู่ในภาคการผลิตนี้เกี่ยวข้องกับภาษีธุรกิจเฉพาะและอากรแสตมป์

เนื่องจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับผลผลิตของภาคการผลิตต่าง ๆ เป็นการศึกษาจากข้อมูลรายไตรมาสระหว่างปีภาษี 2536-2545 ซึ่งรวมช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในปี 2540 มีผลให้มูลค่าผลผลิตของภาคอุตสาหกรรมลดลงและชะลอตัวต่อมาอีกหลายปี โดยที่ภาคอุตสาหกรรมถือเป็นธุรกิจต้นน้ำ จึงมีผลกระทบต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และในช่วงดังกล่าวมีการใช้มาตรการทางภาษีหลายมาตรการ โดยมีมาตรการที่สำคัญ ๆ ได้แก่ การเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็น 10 ในปี 2540-2542 และยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ประกอบการรายย่อยตั้งแต่ปี 2540 การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดาในส่วนของเงินได้สุทธิ 50,000 บาทแรกตั้งแต่ปี 2542 การปรับปรุงค่าลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา เช่น ค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัยในปี 2543 และการลดอัตราภาษีธุรกิจเฉพาะสำหรับกิจการค้าอสังหาริมทรัพย์จากร้อยละ 3 เป็นร้อยละ 0.1 ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้น จึงอาจทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามความคาดหมาย

4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่าย

การศึกษาคือความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีประเภทต่าง ๆ กับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่ายซึ่งประกอบด้วย รายจ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน มูลค่าการลงทุนสุทธิ มูลค่าการใช้จ่ายของรัฐบาล และมูลค่าการส่งออกสุทธิ ใช้ข้อมูลรายไตรมาสของการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรและองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์รวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่ายตามราคาตลาด (current price) ระหว่างปี 2536-2545 ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ดังกล่าวใช้การวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยตามแบบจำลองซึ่งเขียนในรูปสมการที่ (4) โดยเลือกตัวแปรอิสระที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 เข้าในสมการ และปรากฏผลวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.4

$$T_i = f(C, I, G, X_m) \dots\dots\dots(4)$$

โดยกำหนดให้ T_i คือ รายได้ภาษีที่กรมสรรพากรที่จัดเก็บได้ประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- $T_1 = TAX$ คือ รายได้ภาษีสรรพากรรวม
- $T_2 = PIT$ คือ รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา
- $T_3 = CIT$ คือ รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล

T_4	=	VAT	คือ	รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม
T_5	=	SBT	คือ	รายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะ
T_6	=	STA	คือ	รายได้อากรแสตมป์
และ		C	คือ	รายจ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน
		I	คือ	มูลค่าการใช้จ่ายในการลงทุนสุทธิ
		G	คือ	รายจ่ายของรัฐบาล
		X_m	คือ	มูลค่าการส่งออกสุทธิ

ตารางที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่าย

สัญลักษณ์และค่าทางสถิติ	TAX	PIT	CIT	VAT	SBT	STA
Constant	-42835.691 (-1.727)	2215.005 (.477)	11621.670 (1.025)	-34359.124 (-6.561)	2330.719 (2.192)	813.233 (9.245)
C	0.247*** (5.9797)	0.03484*** (4.711)	---	0.118*** (14.098)	---	---
I	---	---	0.06977* (2.120)	---	0.01011** (3.277)	0.0007568** (3.154)
G	---	---	---	---	---	---
X_m	-0.105* (-2.413)	---	---	---	---	-0.001470*** (-6.108)
R^2	.502	.369	.106	.839	.220	.765
\bar{R}^2	.475	.352	.082	.835	.200	.753
F-statistic	18.636***	22.196***	4.496*	198.757***	10.737**	60.314***
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ t-statistic *** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.001$, ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$, * ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$						

4.4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวม(TAX)กับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่าย

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .502 ความผันแปรขององค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่ายสามารถใช้อธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีสรรพากรรวมได้ร้อยละ 50.20 องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่ายที่มีความสัมพันธ์กันกับรายได้ภาษีสรรพากรรวมคือรายจ่ายในการบริโภคของภาคเอกชนและการส่งออกสุทธิที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 และ 0.05 ตามลำดับ หมายความว่าเมื่อรายจ่ายในการบริโภคของภาคเอกชนเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีสรรพากรรวมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.247 ล้านบาท และเมื่อมูลค่าการลงทุนสุทธิเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้ภาษีสรรพากรรวมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 0.105 ล้านบาทแสดงว่ารายจ่ายในการบริโภคของภาคเอกชนและการส่งออกสุทธิมีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวม

4.4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา(PIT)กับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่าย

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .369 หมายถึงความผันแปรขององค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่ายสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีบุคคลธรรมดาได้ร้อยละ 36.90 โดยรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความสัมพันธ์รายจ่ายในการบริโภคของภาคเอกชนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หมายความว่าเมื่อรายจ่ายในการบริโภคของภาคเอกชนเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.02221 ล้านบาท แสดงว่ารายจ่ายในการบริโภคของภาคเอกชนมีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล

4.4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล(CIT) กับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่าย

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .106 หมายถึงความผันแปรขององค์ประกอบผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่ายสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษินิติบุคคลได้ร้อยละ 10.60 แสดงว่าองค์ประกอบผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่ายสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษินิติบุคคลได้น้อยมาก โดยรายได้ภาษินิติบุคคลมีความสัมพันธ์กับมูลค่าการลงทุนสุทธิที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หมายความว่าเมื่อมูลค่าการลงทุนสุทธิเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษินิติบุคคลเปลี่ยนแปลงไปใน

ทิศทางเดียวกัน 0.06977 ล้านบาท แสดงว่ามูลค่าการลงทุนมีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล

4.4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม(VAT)กับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่าย

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .839 หมายถึงความผันแปรขององค์ประกอบผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่ายสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้ร้อยละ 83.90 จากการศึกษาพบว่ารายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่ายกับรายจ่ายในการบริโภคของภาคเอกชนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 ตามลำดับ หมายความว่าเมื่อมูลค่าการใช้จ่ายในการบริโภคของภาคเอกชนเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.118 ล้านบาท แสดงว่าแสดงว่ารายจ่ายในการบริโภคของภาคเอกชนมีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

4.4.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะกับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่าย

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .220 หมายถึงความผันแปรขององค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่ายสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะได้ร้อยละ 22.00 แสดงว่าความผันแปรขององค์ประกอบของรายได้ประชาชาติที่คำนวณด้านรายจ่ายสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะได้น้อยมาก และองค์ประกอบของรายได้ประชาชาติคำนวณด้านรายจ่ายที่มีความสัมพันธ์กับรายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะคือมูลค่าการลงทุนสุทธิ โดยมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายความว่าเมื่อมูลค่าการลงทุนสุทธิเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.01011 ล้านบาท แสดงว่าการลงทุนสุทธิมีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ

4.4.6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้อากรแสตมป์กับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณด้านรายจ่าย

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .765 หมายถึงความผันแปรขององค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณด้านรายจ่ายสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้อากรแสตมป์ได้ร้อยละ 76.50 โดยองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณด้านรายจ่ายที่มีความสัมพันธ์

กับรายได้จากอากรแสตมป์คือมูลค่าการลงทุนและการส่งออกสุทธิโดยมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายความว่าเมื่อมูลค่าการลงทุนสุทธิเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้จากอากรแสตมป์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.0007568 ล้านบาท และเมื่อการส่งออกสุทธิเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้จากอากรแสตมป์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 0.001470 ล้านบาท ทั้งนี้เพราะการลงทุนจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการทำนิติกรรมหรือสัญญาที่อยู่ในลักษณะตราสารที่ต้องเสียอากรแสตมป์จึงทำให้ฐานภาษีของอากรแสตมป์เพิ่มขึ้น และการค้าระหว่างประเทศมีการทำนิติกรรมโดยตรงระหว่างคู่สัญญาซื้อขายน้อยมาก หรือแทบไม่มีเลย

4.4.7 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่าย

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่ายพบว่ารายได้จากภาษีสรรพากรที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคำนวณทางด้านรายจ่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้ภาษีสรรพากรรวม รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายจ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน แสดงว่าการบริโภคของภาคเอกชนมีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยเมื่อมีการเพิ่มหรือลดการบริโภคของภาคเอกชนจะทำให้การจัดเก็บภาษีทั้งสองประเภทเพิ่มขึ้นและลดลงไปในทิศทางเดียวกัน และเนื่องจากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีมูลค่าเพิ่มมีสัดส่วนสำคัญในการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร ดังนั้นการบริโภคของภาคเอกชนจึงส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมด้วย รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล รายได้ภาษีสรรพากรเฉพาะ และรายได้จากอากรแสตมป์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการลงทุนสุทธิแสดงว่าการลงทุนสุทธิมีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีสรรพากรเฉพาะและอากรแสตมป์ โดยเมื่อมีการเพิ่มหรือลดลงของการลงทุนสุทธิจะทำให้การจัดเก็บภาษีทั้งสามประเภทเพิ่มขึ้นหรือลดลงไปในทิศทางเดียวกัน

สำหรับความสัมพันธ์ที่พบว่ามีความสัมพันธ์กันข้ามคือรายได้ภาษีสรรพากรรวมและรายได้จากอากรแสตมป์กับมูลค่าการส่งออกสุทธิ เนื่องจากในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มผู้ประกอบการที่เป็นผู้ส่งออกได้รับสิทธิเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตรา 0 (ไพจิตร โรจนวานิช, 2546 : 4-073) โดยผู้ประกอบการส่งออกสามารถขอลดคืนภาษีซื้อที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก ดังนั้นเมื่อการส่งออกสุทธิเพิ่มขึ้นจึงทำให้มีการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มจากการส่งออกเพิ่มขึ้น การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจึงลดลงและด้วยเหตุที่ภาษีมูลค่าเพิ่มมีสัดส่วนสูงสุดในการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร ดังนั้นการส่งออกสุทธิที่เพิ่มขึ้นจึงมีผลทำให้ภาษีสรรพากรรวมลดลง สำหรับเหตุที่รายได้จากอากรแสตมป์มีความ

สัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการส่งออก อาจเนื่องมาจากในการค้ากับต่างประเทศนั้นมีการทำ
 นิติกรรมโดยตรงระหว่างคู่สัญญาซื้อขายไม่มากนักหรือแทบไม่มีเลย หรืออาจมีสาเหตุมาจากเมื่อ
 การส่งออกลดลงผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการส่งออกหันมาขยายการค้าในประเทศมากขึ้น จึงทำให้มี
 การทำนิติกรรมหรือสัญญาที่อยู่ในลักษณะตราสารที่ต้องเสียอากรแสตมป์เพิ่มขึ้น และในทางตรง
 กันข้ามเมื่อมีการขยายตัวของการส่งออกทำให้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการส่งออกลดการค้าภายใน
 ประเทศลง จึงเป็นเหตุให้การทำนิติกรรมหรือสัญญาที่อยู่ในลักษณะตราสารที่ต้องเสียอากร
 แสตมป์ลดลง

4.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากร กับองค์ประกอบที่สำคัญ ของรายได้ประชาชาติ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวมและรายได้ภาษีประเภทต่าง ๆ
 กับองค์ประกอบที่สำคัญของรายได้ประชาชาติ โดยนำข้อมูลรายปีของผลการจัดเก็บภาษีของกรม
 สรรพากรและข้อมูลองค์ประกอบของรายได้ประชาชาติระหว่างปี 2523-2543 โดยการวิเคราะห์
 ข้อมูลรายปีจะมีข้อแตกต่างจากการวิเคราะห์ข้อมูลรายไตรมาสคือจะนำภาษีการค้ามาวิเคราะห์
 ร่วมกับภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะเนื่องจากการวิเคราะห์ตั้งแต่ช่วงก่อนที่จะเริ่มใช้
 ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะในปี 2535 ซึ่งมีการใช้ภาษีการค้าจัดเก็บจากฐานภาษีเดียวกัน
 มาก่อน โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยตามแบบจำลองซึ่งเขียนในรูปสมการที่ (5) โดย
 เลือกตัวแปรอิสระที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 เข้าในสมการ และปรากฏผลการ
 วิเคราะห์ดังตารางที่ 4.5

$$T_i = f(W, R, I, P) \dots\dots\dots(5)$$

โดยกำหนดให้ T_i คือ รายได้ภาษีที่กรมสรรพากรที่จัดเก็บได้ประเภทต่าง ๆ ดังนี้

T_1	=	TAX	คือ	รายได้ภาษีสรรพากรรวม
T_2	=	PIT	คือ	รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
T_3	=	CIT	คือ	รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล
T_4	=	BT	คือ	รายได้การค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ)

- และ W คือ มูลค่าของรายได้จากค่าจ้าง ประกอบด้วยค่าจ้างและเงินเดือน ค่าตอบแทนอื่น ๆ ของข้าราชการทั้งข้าราชการทหารและพลเรือน รวมถึงเงินประกันสังคมที่นายจ้างจ่าย โดยรวมถึงรายได้จากการเกษตร อาชีพอิสระ และการประกอบการที่มีใช้นิติบุคคล
- R คือ มูลค่าของรายได้จากค่าเช่า โดยไม่รวมค่าเช่าที่เกิดจากทรัพย์สินและการประกอบการของรัฐบาล
- I คือ มูลค่าของรายได้จากดอกเบี้ยจากรายได้ทรัพย์สินของครัวเรือนและสถาบันเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร โดยไม่นับรวมดอกเบี้ยที่ได้จากทรัพย์สินและการประกอบการของรัฐบาล
- P คือ มูลค่าของรายได้จากกำไร นอกจากประกอบด้วยเงินปันผลที่ตกถึงมือประชาชนแล้ว ยังรวมถึงกำไรที่ไม่ได้จัดสรรคือเงินออมของนิติบุคคล และภาษีทางตรงของนิติบุคคล

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับองค์ประกอบที่สำคัญของรายได้ประชาชาติ

สัญลักษณ์และค่าทางสถิติ	TAX	PIT	CIT	TRA	STA
Constant	-49593.027 (-3.148)	-12064.943 (-6.957)	-10394.659 (-3.402)	-24196.326 (-4.044)	1182.324 (3.937)
W	0.133*** (7.761)	0.03231*** (14.204)	0.01552** (3.549)	0.07763*** (21.616)	-0.0008947* (-2.271)
R	-0.219*** (-3.868)	---	-0.04791** (-3.223)	---	---
I	0.662*** (5.392)	0.132*** (10.546)	0.138*** (4.975)	---	0.006261** (2.896)
P	---	-0.02412** (-2.706)	0.179*** (8.246)	---	0.007864*** (5.096)
R ²	.967	.992	.990	.961	.862
\bar{R}^2	.961	.990	.987	.959	.837
F-statistic	165.301***	691.093***	390.849***	467.261***	35.280***

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ t-statistic
 *** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.001$, ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$,
 * ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

4.5.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวม(TAX)

กับองค์ประกอบรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้

ค่า R² ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .967 หมายถึงความผันแปรขององค์ประกอบรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้สามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีสรรพากรรวมได้ร้อยละ 96.70 โดยรายได้ภาษีสรรพากรรวมมีความสัมพันธ์กับค่าจ้าง ค่าเช่าและดอกเบี้ยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 หมายความว่าเมื่อค่าจ้างเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้ภาษีสรรพากรรวมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.133 ล้านบาท เมื่อดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้ภาษีสรรพากรรวมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.662 ล้านบาท และเมื่อค่า

เช่าเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีสรรพากรรวมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 0.219 ล้านบาท

4.5.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีบุคคลธรรมดา(PIT) กับองค์ประกอบรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .992 หมายถึงความผันแปรขององค์ประกอบรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้สามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ร้อยละ 99.20 โดยองค์ประกอบของรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ภาษีบุคคลธรรมดาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 คือค่าจ้างและดอกเบี้ย และที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 คือกำไร โดยรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับกำไร กล่าวคือเมื่อค่าจ้างเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้ภาษีบุคคลธรรมดาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.03231 ล้านบาท เมื่อดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้ภาษีบุคคลธรรมดาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.132 ล้านบาท และเมื่อกำไรเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษีบุคคลธรรมดาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 0.02412 ล้านบาท

4.5.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษินิติบุคคล(CIT)กับองค์ประกอบรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .990 หมายถึงความผันแปรขององค์ประกอบรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้สามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษินิติบุคคลได้ร้อยละ 99.00 โดยองค์ประกอบทั้งสิ้นของรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้คือค่าจ้าง ค่าเช่าและดอกเบี้ยมีความสัมพันธ์กับรายได้ภาษินิติบุคคลที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 และกำไรมีความสัมพันธ์กับรายได้ภาษินิติบุคคลที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 กล่าวคือเมื่อค่าจ้างเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้ภาษินิติบุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.01552 เมื่อดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้ภาษินิติบุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.138 ล้านบาท และเมื่อกำไรเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้ภาษินิติบุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.179 ล้านบาท แต่การศึกษาพบว่ารายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคลมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าเช่า นั่นคือเมื่อค่าเช่าเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้ภาษินิติบุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 0.004791 ล้านบาท

4.5.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ)(BT)กับองค์ประกอบรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .961 หมายถึงความผันแปรขององค์ประกอบรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้สามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) ได้ร้อยละ 96.10 โดยการศึกษาคพบว่า มีเพียงองค์ประกอบเดียวของรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้คือค่าจ้างที่มีความสัมพันธ์กันกับรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 กล่าวคือเมื่อค่าจ้าง เปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้ภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ)เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.07763 ล้านบาท

4.5.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้อากรแสตมป์(STA)กับองค์ประกอบรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้

ค่า R^2 ที่ได้จากการวิเคราะห์คือ .862 หมายถึงความผันแปรขององค์ประกอบรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้สามารถอธิบายความผันแปรของรายได้อากรแสตมป์ได้ร้อยละ 86.20 องค์ประกอบของรายได้ประชาชาติที่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายได้อากรแสตมป์ คือ ค่าจ้าง ดอกเบี้ยและกำไร โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, 0.01 และ 0.001ตามลำดับ หมายความว่าเมื่อรายได้จากดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้อากรแสตมป์ เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.006261 ล้านบาท เมื่อรายได้จากกำไรเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้อากรแสตมป์ เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.007864 ล้านบาท และการศึกษาคพบว่ารายได้จากอากรแสตมป์แปรผกผันกับค่าจ้าง โดยเมื่อค่าจ้างเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้รายได้จากอากรแสตมป์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 0.0008947 ล้านบาท

4.5.6 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับองค์ประกอบรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับองค์ประกอบรายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้ได้แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างฐานภาษีกับรายได้ภาษีที่จัดเก็บจากฐานรายได้โดยค่าจ้าง ค่าเช่าและดอกเบี้ยเป็นฐานภาษีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และกำไรเป็นฐานภาษีของภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จัดเก็บจากกำไรสุทธิ (จากข้อมูลของสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ภาษีเงินได้นิติบุคคลจัดเก็บจากฐานกำไรสุทธินี้อัตราส่วนสูงถึงประมาณร้อยละ 70-80 ของภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จัดเก็บในปีงบประมาณ 2540-2541)โดยค่า

เช่าและดอกเบี้ยยังเป็นฐานภาษีของนิติบุคคลที่เสียภาษีจากรายได้อีกด้วย ดังนั้นองค์ประกอบของ รายได้ประชาชาติคำนวณทางด้านรายได้ควรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ภาษีเงิน ได้บุคคลธรรมดาและรายได้ภาษีเงิน ได้นิติบุคคล แต่ผลการวิเคราะห์พบว่ารายได้ภาษีเงิน ได้ บุคคลธรรมดาที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าจ้างและดอกเบี้ย และมีความสัมพันธ์ในทิศ ทางตรงกันข้ามกับกำไร โดยไม่มีความสัมพันธ์กับค่าเช่า ผลการวิเคราะห์เป็นไปตามข้อ สันนิษฐานเนื่องจากค่าจ้างและดอกเบี้ยเป็นฐานภาษีของภาษีเงิน ได้บุคคลธรรมดา และในการ คำนวณภาษีเงิน ได้บุคคลธรรมดาจากเงินปันผล กฎหมายกำหนดให้ผู้มีเงิน ได้สามารถนำเครดิต เงินปันผลมาใช้เพื่อลดความซ้ำซ้อนของภาษีเนื่องจากเงินปันผลคือกำไรของนิติบุคคลซึ่งถูกจัด เก็บภาษีเงิน ได้นิติบุคคลแล้ว ดังนั้นกำไรจึงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับรายได้ภาษี เงิน ได้บุคคลธรรมดา ผลการวิเคราะห์รายได้จากค่าเช่าพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้ภาษีเงิน ได้บุคคลธรรมดาแสดงว่าการจัดเก็บภาษีเงิน ได้บุคคลธรรมดาจากรายได้ ค่าเช่ายังไม่มีประสิทธิ ภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะยังมีการหลีกเลี่ยงภาษีจากรายได้ประเภทค่าเช่าสูง ทำให้การจัดเก็บภาษี ยังไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย และการให้เช่าทรัพย์สินที่เป็นการเช่านอกกระบวนยังขาดระบบการติดตามที่ มีประสิทธิภาพ

สำหรับผลการวิเคราะห์รายได้ภาษีเงิน ได้นิติบุคคลพบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียว กันกับค่าจ้าง ดอกเบี้ย กำไร และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าเช่า ซึ่งความสัมพันธ์ ที่พบว่าตรงกับข้อสันนิษฐานคือความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับดอกเบี้ย เงินปันผลเนื่องจาก ดอกเบี้ยเป็นฐานภาษีของนิติบุคคลที่เสียภาษีจากรายได้ และกำไรเป็นฐานภาษีของภาษีเงิน ได้นิติ บุคคลที่จัดเก็บจากกำไรสุทธิ โดยรายได้ภาษีเงิน ได้นิติบุคคลมีความสัมพันธ์กับค่าจ้างด้วย สันนิษฐานได้ว่าผู้ที่มีรายได้จากค่าจ้างมีการใช้จ่ายเงินในการบริโภคสินค้าและบริการในกิจการ ของนิติบุคคลเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น และผลการวิเคราะห์ซึ่งแสดงว่ารายได้จากค่าเช่ามีความ สัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับรายได้ภาษีเงิน ได้นิติบุคคลสามารถวิเคราะห์ได้สองประเด็น โดยนิติบุคคลสามารถนำค่าเช่าไปใช้ในการหักค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีจึง อาจเป็นเหตุให้รายได้ภาษีเงิน ได้นิติบุคคลมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับค่าเช่าหรืออาจเกิด จากการจัดเก็บภาษีเงิน ได้นิติบุคคลในส่วนของรายได้จากค่าเช่ายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

สำหรับผลการวิเคราะห์ของรายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะพบว่ามีความสัมพันธ์กับค่าจ้างอาจมี สาเหตุมาจากการที่ผู้ที่มีรายได้จากค่าจ้างมีการใช้สินค้าและบริการที่อยู่ในระบบภาษีธุรกิจเฉพาะ เพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้สูงขึ้น ส่วนผลการวิเคราะห์ของรายได้อากรแสตมป์มีความสัมพันธ์ในทิศทาง เดียวกันกับดอกเบี้ยและกำไร เนื่องจากกิจการของผู้ที่มีรายได้จากดอกเบี้ยและกำไรมีการทำนิติ กรรมตราสารที่อยู่ในบังคับต้องเสียอากรแสตมป์เช่น การเช่าซื้อทรัพย์สิน การค้าอสังหาริมทรัพย์

กิจการธนาคาร กิจการประกันภัย เป็นต้น โดยเหตุที่รายได้จากการแสตมป์มีความสัมพันธ์กับค่าจ้าง ในทิศทางตรงกันข้ามเนื่องจากข้อมูลค่าจ้างที่นำมาวิเคราะห์ประกอบด้วยข้อมูลสองส่วนคือ (1) ค่าจ้างและเงินเดือน ค่าตอบแทนอื่นๆ ของข้าราชการทั้งข้าราชการทหารและพลเรือน รวมถึงเงิน ประกันสังคมที่นายจ้างจ่าย และ (2) รายได้จากการเกษตร อาชีพอิสระ และการประกอบการที่มี ใช้นิติบุคคลอื่น โดยรายได้จากการค่าจ้างและเงินเดือน ค่าตอบแทนอื่น ๆ ในส่วนแรกไม่อยู่ใน บังคับต้องเสียอากรแสตมป์ ส่วนรายได้ส่วนที่สองมีรายได้ประเภทที่อยู่ในบังคับต้องเสียอากร แสตมป์ เช่น รายได้จากการรับจ้างทำของ แสดงว่าการจัดเก็บอากรแสตมป์จากรายได้ส่วนนี้ไม่มี ประสิทธิภาพเท่าที่ควร สำหรับผลการวิเคราะห์ที่แสดงว่าค่าเช่าไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้ จากอากรแสตมป์อาจแสดงถึงการจัดเก็บอากรแสตมป์ในส่วนของรายได้จากค่าเช่าไม่มีประสิทธิ ภาพเช่นกัน เนื่องจากการทำนิติกรรมเกี่ยวกับการเช่าที่ดิน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือ แพ(ยกเว้นการเช่าทรัพย์สินที่ใช้ในการทำนา ไร่ สวน) อยู่ในลักษณะตราสารที่อยู่ในบังคับต้อง เสียอากรแสตมป์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved